

# Kommunal- og regionaldepartementet

---

Fylkesmannen har innenfor Kommunal- og regionaldepartementets område ansvar for:

- Samordning mellom regional statsforvaltning og kommunene. Bidra til arbeidet med regionalplan.
- Tilsyn og kontroll av kommunenes budsjett.
- Veiledning og oppfølging av kommunens økonomiforvaltning.
- Informasjon til kommunene om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.
- Tilrettelegge for god kvalitet i innrapporteringen av KOSTRA- data og for at kommunene er aktive brukere av KOSTRA.
- Fordeling av skjønnsmidler til kommunene.
- Bidra til omstilling og fornying i kommunene, samt erfaringsutveksling knyttet til dette.
- Samordning av statlig tilsyn rettet mot kommunesektoren.
- Behandling av klagesaker etter plan- og bygningsloven, oreigningsloven, lov om kommunal forkjøpsrett og eierseksjonsloven.
- Veilede om kommunalrett og valglovgivningen. Oppgaver etter valgloven og inndelingsloven.
- Foreta lovlighetskontroll etter kommuneloven av kommunale avgjørelser etter klage eller av eget tiltak.
- Utrede og gi tilrådning i alle saker som sendes til departementet for avgjørelse.

## Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

### 61.1 Kommunerettet samordning

Kommunesektoren har en sentral plass i forvaltningen i Norge. Det er viktig at fylkesmannen bidrar til å synliggjøre kommunene som selvstendige forvaltningsnivå i styringssystemet og sprer kunnskap om deres måloppnåelse. Fylkesmannen har en sentral rolle i å tilrettelegge for samordnet informasjonsoverføring mellom regionale statsetater og kommuner, erfaringsutveksling mellom kommuner samt formidle tilbakemeldinger til staten.

Målet med kommunerettet samordning er å skape større grad av helhet i den statlige styringen av kommunene. Departementet har ikke pålagt fylkesmannen spesielle metoder for hvordan arbeidet med kommunerettet samordning skal foregå eller krav til organisering. Et viktig utgangspunkt er imidlertid at det i fylkesmannsambetet er etablert en enhetlig forståelse av hvordan samordningsoppgaven skal løses.

Konsultasjonsordningen mellom staten og kommunesektoren er en formalisert arena for dialog om økonomiske rammer og virkemiddelbruk i reformer og enkeltsaker med konsekvenser for kommunesektoren. "Fellesdokumentet 2010" som er utarbeidet mellom staten og KS gir en oversikt over endringer og styringssignaler i saker av betydning for kommunesektoren. I flere av de bilaterale avtalene som er inngått mellom staten og kommunesektoren ligger det forventninger om samarbeid og samordning mellom KS regionalt og fylkesmannsembetene. Det forventes at fylkesmannsembetene gir råd og veiledning til kommunene for å bygge opp om målsettingen i enkelte av avtalene.

## Oppdrag

- Ivareta et tverrsektorielt samordningsansvar i forholdet mellom regional statsforvaltning og kommunene.
- Forankre fylkesmannens kommunerettede samordningsansvar internt i embetet.
- Synliggjøre og bevisstgjøre kommunene om det lokale handlingsrommet.
- Bidra til at statlige pålegg og styringsaktivitet ikke medfører kostnader som overskrider kommunenes økonomiske ressurser.
- Se til at den løpende statlige styringen skjer i samsvar med eksisterende lovgivning.
- Iverksette tiltak som bidrar til at fylkesmannsembetet opptrer samordnet i prosesser knyttet til kommunal planlegging og bidra til at kommunene møter en samordnet statsforvaltning i planprosessen.
- Spre kunnskap om måloppnåelse i kommunesektoren, blant annet gjennom bruk av KOSTRA-tall.
- Bidra til å formidle tilbakemeldinger fra kommunesektoren til departementene.
- Oversende kommunebilde/kommunerapporter eller lignende til orientering dersom dette utarbeides av embetet.

## Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

## Bakgrunnsinformasjon

- [H-2143 Retningslinjer for fylkesmannens samordning av statlig styring av kommunesektoren.](#)
- [Rundskriv H-2113 Veileder om forventningsbrevmetoden.](#)
- [KRDs nettsider om konsultasjonsordningen \(Fellesdokumentet,, bilaterale avtaler mellom staten og kommunesektoren v/KS mv\).](#)

## Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmannen skal arbeide med tiltak som bidrar til samordning av statlige styringssignaler overfor kommunesektoren. En viktig forutsetning for å lykkes med kommunerettet samordning er intern samordning gjennom ulike former for tverrfaglig og avdelingsoverskridende samarbeid i embetet. I arbeidet mot kommunene er det viktig å finne frem til arbeidsformer som inkluderer både kommunenes politiske og administrative ledelse. Departementet viser også til at fylkesmannen har anledning til å sende alle kommuner i fylket et forventningsbrev, jf. veileder om forventningsbrevmetoden.

## Resultatkrav

- Fylkesmannen skal samordne regionale statsetater med utgangspunkt i departementets retningslinjer for fylkesmannens samordningsfunksjon i forhold til kommunerettet styring (H-2143). Samordningen skal være planmessig og gjennomføres etter et konkret opplegg.

## Rapportering

Fylkesmannen skal i årsrapporten gi en beskrivelse av embetets samordningsarbeid. Dette omfatter både hvordan arbeidet har vært organisert og gjennomført. Av beskrivelsen skal det gå fram hvilke av samordningstiltakene og/eller -metodene som har fungert tilfredsstillende, og hvilke som eventuelt ikke har gitt de tilsiktede resultater.

## 61.2 Omstilling og fornying i kommunene

- Arbeidet med omstilling og utvikling i kommunene vil blant annet bestå i å bidra til en kultur for fornying i kommunene. Formålet med fylkesmannens innsats i fornyingsarbeidet er å bidra til et styrket lokaldemokrati, bedre ressursbruk og høyere kvalitet på kommunale tjenester.

### Oppdrag

- Stimulere til omstillings- og utviklingsarbeid i kommunene for å sette kommunene i bedre stand til å yte gode tjenester på en effektiv måte.
- Legge til rette for erfaringsutveksling internt i kommunene og mellom kommuner.

### Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### Bakgrunnsinformasjon

- [Prop. 115 S \(2010–2011\) Kommuneproposisjonen.](#)
- [Bilaterale samarbeidsavtaler mellom staten og KS](#) [Bilaterale samarbeidsavtaler mellom staten og KS.](#)

### Arbeidsbeskrivelse

Fylkesmannen skal bidra i arbeidet med tilrettelegging for omstillingsarbeid i kommunene. Fylkesmennene kan stimulere til utvikling i kommunene gjennom bruk av skjønnsmidler, se også punkt 62.2. Fylkesmannen bør gjøre kommunene kjent med mulighetene som finnes for omstilling og fornying. En viktig oppgave vil derfor være å bidra til nettverksbygging og erfaringsoverføring mellom kommuner. I oppfølging av prosjektene som støttes med skjønnsmidler, skal fylkesmannen formidle resultatene fra prosjektene og legge opp til erfaringsutveksling mellom kommunene. For å sikre en bevisst pengebruk må fylkesmannen foreta en evaluering av prosjektene i etterkant.

Fylkesmannens arbeid med omstilling og fornying i kommunene må sees i sammenheng med embetets samordningsfunksjon og arbeidet med kommuneøkonomi mer generelt. Embetet bør utnytte kunnskapen fra sitt ordinære veilednings- og tilsynsarbeid i en utvidet veiledningsfunksjon knyttet til fornyingsarbeidet. Fylkesmannen må legge vekt på at arbeidet og kontakten baseres på dialog.

## Rapportering

Embetene skal i årsrapporten gi en omtale av sitt arbeid med omstilling og fornying i kommunene. Kommunal- og regionaldepartementet ber om en mer spesifikk rapportering på embetenes arbeid med omstilling og fornying. For fornyingsprosjekter som støttes med skjønnsmidler, skal det gis en kort redegjørelse fra embetene om bruk av utvalgsriterier, oppfølging, evaluering og erfaringsoverføring. Departementet ser for seg en samlet rapportering for hele porteføljen, men ser likevel nytten av at embetene løfter fram eksempler på enkeltprosjekter som har vært nyttige.

## 61.3 Samordning av statlig tilsyn

### Oppdrag

- Fylkesmannen skal samordne praktiske sider og bruk av reaksjoner ved statlig tilsyn rettet mot kommunen eller fylkeskommunen.
- Fylkesmennene skal ha et system for å håndtere varsel om pålegg fra andre tilsynsetater.
- Fylkesmannen skal i de sakene der loven krever det, gjennomføre og lede samordningsdialogen mellom statlige tilsynsetater og kommunen eller fylkeskommunen.
- For å løse samordningsoppgaven må Fylkesmannen arbeide med å videreutvikle en god metodikk og gode rutiner for samordningen, både internt i embetet og mot andre tilsynsorganer. Dette krever blant annet at embetet har en aktiv dialog med andre tilsynsorganer om deres tilsynsplaner.
- For å legge til rette for størst mulig utbytte av tilsyn og unngå unødvendig dobbeltarbeid, skal Fylkesmannen i planleggingen, prioriteringen og utførelsen av tilsynsvirksomheten ta hensyn til den interne kontrollvirksomheten i kommunen, for eksempel forvaltningsrevisjoner og andre prosesser som kommunene har planlagt eller gjennomført og resultatet av disse.

### Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 10 A.](#)
- [Rundskriv H-03/07.](#)
- [Ot.prp. nr. 97 \(2005-2006\) Statleg tilsyn med kommunesektoren.](#)
- [NOU 2004:17 Statlig tilsyn med kommunesektoren.](#)
- [Nettverket for tilsynssamordning \(fm-nett\).](#)
- Meld. St. 7 (2009-2010) [Gjennomgang av særlovshjemler for statlig tilsyn med kommunene.](#)
- [Rapport 2009 85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane.](#)

### Resultatkrav

- Fylkesmannen skal legge prosessreglene i kommuneloven kapittel 10 A til grunn i sin tilsynsvirksomhet.

- Fylkesmannen skal sørge for samordning av statlig tilsynsvirksomhet overfor kommunene i fylket og fylkeskommunen.

## Rapportering

- Fylkesmannen skal i årsrapporten gi en beskrivelse av sine tiltak for samordning av statlig tilsyn i fylket. Av beskrivelsen skal det gå fram hvilke av samordningstiltakene og/eller - metodene som har fungert tilfredsstillende, og hvilke som eventuelt ikke har gitt de tilsktede resultater.

## Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

### 62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

#### Oppdrag

- Orienter Kommunal- og regionaldepartementet når enkeltkommuner skal meldes inn eller ut av register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK).
- Gjennomføre lovlighetskontroll av budsjettvedtak og godkjenne låneopptak for kommuner oppført i ROBEK, samt godkjenne låneopptak for interkommunale selskaper. Godkjenne vedtak om kommunale garantier over 500 000 kroner.
- Gjennomføre lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59 1. og 5. ledd vedrørende kapittel 8 og 9 i kommuneloven.
- Ha en helhetlig målsetning og gjennomtenkt strategi i sin godkjenning av vedtak om lån for kommuner i ROBEK. Punktet må ses i sammenheng med oppfølgingen av kommuner i ubalanse, jf. 62.2 Økonomiforvaltning – veiledning.

#### Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

#### Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 8 og 9.](#)
- [Ot.prp. nr. 53 \(2007-2008\) Om lov om endringer i kommuneloven \(forlengelse av inndekningsperioden av underskudd\).](#)
- [Kgl.res. av 18. desember 1992, jf. rundskriv H-8/01, rundskriv H-6/95.](#)
- [KRDs nettsider om ROBEK.](#)
- [Departementets skjema ved inn- og utmelding av ROBEK.](#)
- [Ot.prp. nr. 43 \(1999-2000\).](#)
- [Lov om interkommunale selskaper.](#)
- [Rundskriv H-2/00.](#)

#### Resultatkrav

- Fylkesmannen skal følge opp og behandle saker i overensstemmelse med kommunelovens økonomibestemmelser.

## Rapportering

- I årsrapporten skal fylkesmennene rapportere om lovlighetskontroll av årsbudsjett, godkjenning av kommunale låneopptak, godkjenning av kommunale garantier og godkjenning av låneopptak for interkommunale selskaper.
- I årsrapporten skal fylkesmannen rapportere kort om sin strategi i arbeidet med behandling og godkjenning av vedtak om lån for kommuner i ROBEK.

## 62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

### Oppdrag

- Oppfølging av og dialog om kommunenes økonomiforvaltning, herunder planlegging, budsjettering, regnskap, rapportering, finansforvaltning og økonomisk internkontroll.
- Veilede kommuner om økonomibestemmelsene i kommuneloven med tilhørende forskrifter.
- Følge opp og veilede kommuner som har økonomisk ubalanse og er i ROBEK. Fylkesmennene bør prioritere kommuner som har fått dispensasjon til å være i ROBEK utover fire år. Skjønnsmidler til disse kommunene skal alltid knyttes opp mot en forpliktende plan som skal redegjøre for hvordan kommunen kan oppnå økonomisk balanse, jf. retningslinjer for skjønnsdeling 2012. Fylkesmannen skal følge opp at planen blir fulgt, og har anledning til å holde tilbake skjønnsmidler dersom en kommune ikke følger vedtatt plan.
- Fordele skjønnsmidler til kommunene med utgangspunkt i retningslinjene for skjønnsdelingen.
- I saker der kommuner søker om skjønnsmidler, skal fylkesmannen gjøre en fullstendig saksbehandling. Dersom fylkesmannen vurderer at saken kvalifiserer til skjønnsmidler, bør også fylkesmannen vurdere om hele eller deler av beløpet kan dekkes innenfor egen fylkesramme. Dersom søknaden sendes videre til departementet, skal fylkesmannen gi departementet en begrunnet tilråding i oversendelsesbrevet.
- Følge opp at kommuner som ennå ikke har vedtatt finansreglement i tråd med ny finansforskrift, retter seg etter de nye kravene i forskriften.
- Bidra til å nå målsettingen om komplette konserntall i KOSTRA ved å veilede og synliggjøre overfor kommuner, kommunale foretak, kommunale samarbeider (herunder IKS) forhold som reduserer rapporteringsandelen og kvaliteten på de innrapporterte dataene.
- Aktivt bruke KOSTRA-data i styringsdialogen med kommunene. Fylkesmennene skal legge til rette for (gjørne gjennom opplæring) at kommunene kan bruke KOSTRA som styringsinformasjon i egen kommune. Dette gjelder også når det publiseres nye nøkkeltall, som for eksempel på konsern og eiendomsforvaltning.
- Informere kommunene om statsbudsjettet og inntektssystemet.
- Godkjenne vedtekter og eventuelle endringer av vedtektene for kraft/hjemfallsfond jf. rundskriv H-17/98.

### Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven kapittel 8 og 9.](#)
- [Prop. 115 S \(2010-2011\) Rundskriv H-02/10.](#)
- [Siste grønt hefte.](#)
- [Frie inntekter på nett.](#)
- [Retningslinjer for skjønnsdelingen 2012.](#)
- [KOSTRA.](#)
- [Veileder i KOSTRA 2011.](#)

- [Rundskriv H-17/98.](#)
- [Rundskriv om kommunelova og lov om interkommunale selskap. Brev frå departementet i tida etter 1. juli 2006.](#)
- [Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finansforvaltning.](#)
- [Veileder om budsjettering av investeringer.](#)

## Resultatkrav

- Kommunene skal ha fått dekket sitt behov for veiledning om økonomibestemmelsene i kommuneloven.
- ROBEK-kommunene skal følges spesielt opp.

## Rapportering

- Rapporteringen på punktene i oppdragsbeskrivelsen skal inngå i embetenes årsrapporter.
- Det skal rapporteres særskilt om hvilke tiltak som er igangsatt for å følge opp kommuner i ROBEK.
- Det skal rapporteres særskilt på hvilke kommuner som eventuelt ikke har vedtatt finansreglement i tråd med finansforskriften som trådte i kraft 1. juli 2010. Videre skal det rapporteres på hva som er gjort for å følge opp kommuner i bruk av KOSTRA-data og oppfølging av kommuner som har spesielle behov knyttet til overholdelse av tidsfrister (for eksempel kurs og seminarer, innleid kompetanse, nettverk, veiledning per e-post/telefon m.m.).
- Initiativ eller prosjekter på økonomiområdet som fylkesmannen har tatt initiativ til, bør omtales særskilt.
- Utviklings- og omstillingsprosjekter finansiert gjennom skjønnsmidler skal rapporteres i elektronisk skjema på fm-nett.

## Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

### 63.1 Kommunalrett

#### Oppdrag

- Gi veiledning i kommunalrettslige spørsmål, blant annet om hvilket spillerom kommuneloven gir og hvilke grenser den setter. Kommunene har selvstendig ansvar for sin lovanvendelse, og fylkesmannen skal derfor vise varsomhet og ikke tilrå konkrete løsninger i enkeltsaker, men heller peke på hvilke muligheter som ligger innenfor lovens rammer.
- Gi veiledning om reglene for interkommunalt samarbeid i kommuneloven.
- Behandle lovlighetsklager fra et mindretall i kommunestyret og eventuelt foreta lovlighetskontroll av eget tiltak.

#### Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

#### Bakgrunnsinformasjon

- [Kommuneloven](#) og [forskrifter til kommuneloven](#).

- [Lovfortolkninger fra departementet: \(H-9/94, H-30/94, H-17/96, H-13/98, H-03/00, H-15/01 H-03/02 og 15/03, H-09/04, H-19/05 og H-02/06\).](#)
- [Rundskriv H-2/07 om iverksetting av endringer i kommuneloven Forarbeider: Ot.prp. nr. 95 \(2005-2006\) om interkommunalt samarbeid, Ot. prp. nr. 96 \(2005-2006\) om komitémodell mv. og Ot.prp. nr. 97 \(2005-2006\) om samordning av statlig tilsyn.](#)
- [Rundskriv H-10/07 Valg av formannskap/fylkesutvalg, kommuneråd/fylkesråd, ordfører/fylkesordførere, varaordførere, faste utvalg m.m.](#)
- [Lovlighetskontroll: Kommuneloven § 59, Kgl.res. av 18. desember 1992 nr. 1079, Forskrift av 13. januar 1993 nr. 4041 om tidsfrist for krav om lovlighetskontroll, Rundskriv H-25/92 Overføring av myndighet etter kommuneloven og kommuneinndelingsloven, forvaltningsloven m.v. fra departementet til fylkesmannen, statens utdanningskontor og fylkeslegen, Rundskriv H-6/95 Endring av rundskriv H-25/92 – delegering av myndighet til å foreta lovlighetskontroll, Rundskriv H-20/02 Lovlighetskontroll og klagesaksbehandling – ny delegasjon av fullmakter fra KR D, Veileder H-2123 Lovlighetskontroll etter kommuneloven § 59.](#)
- [Lov om interkommunale selskaper, forskrifter til lov om interkommunale selskaper, Rundskriv H-35/99 Ikrafttredelse av lov om interkommunale selskaper og kommunelovens regler om kommunalt foretak.](#)
- [Lov av 26. juni 1992 nr. 87 om forsøk i offentlig forvaltning, Rundskriv H-26/05 Forsøk i kommuner og fylkeskommuner.](#)
- [Forskrift av 13. januar 1993 nr. 4035: Forskrift om fjernmøter og skriftlig saksbehandling.](#)
- [Forskrift av 15. juni 2004 nr. 904: Forskrift om revisjon av kommuner og fylkeskommuner mv.](#)
- [Forskrift av 15. juni 2004 nr. 905: Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner mv.](#)
- [Rundskriv H 31/04 Plikta til å omdanne interkommunale revisjonseiningar til selskap \(kommunelova § 81\) blir oppheva.](#)
- [Rundskriv H-15/04 Ikrafttredelse av lov om endringer i kommuneloven om kommunal revisjon m.m., forskrifter om kontrollutvalg og revisjon, samt enkelte endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning.](#)
- [Rundskriv 19/92 Granskning av forhold i kommunalforvaltningen.](#)
- [Veileder H-2112 Taushetsplikt for folkevalgte.](#)
- [Veileder H-2097 Kommunelovens regler om arbeidsgodtgjørelse og dekning av utgifter og økonomisk tap for folkevalgte.](#)
- [Veileder H-2149 Veileder, Innbyggerinitiativ etter kommuneloven § 39a.](#)
- [Veileder H-2142 Veileder for normalreglement for folkevalgte innsynsrett etter kommuneloven § 40nr. 5.](#)
- [Veileder H- 2103 Retningslinjer for statlig klagebehandling – fvl. § 34.](#)

## Resultatkrav

- Embetet skal veilede og stå til rådighet for kommunene i kommunalrettslige spørsmål.

## Rapportering

- Det skal gis rapportering ved hjelp av et skjema som innarbeides i eller vedlegges embetets årsrapport. Skjemaet skal vise antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige. Skjemaet skal videre vise antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av fylkesmannen, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige. Fylkesmannen bes oppgi hvor mange av sakene totalt (uten å skille mellom saker



etter klage og på eget initiativ) som hadde henholdsvis habilitet eller lukking av møter blant vurderingstemaene.

- Embetet skal også orientere om hvilke tema de (særlig) veileder kommunene om.

## 63.2 Valg

### Oppdrag

- Veilede kommunene om regelverket som gjelder for valg og om administrativ gjennomføring av valg.

### Finansiering

- Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 28.juni 2002 om valg til storting, fylkesting og kommunestyre.](#)
- [Forskrift om valg til Stortinget, fylkesting og kommunestyret \(valgforskriften\).](#)
- [Valghåndboka og KRDs nettside om valg: \[www.valg.no\]\(http://www.valg.no\).](#)

## Resultatområde 64 Forvaltnings- og offentleglova i forhold til kommunesektoren

### Oppdrag

- Veilede kommunene og svare på henvendelser vedrørende forvaltningsrett og offentleglova i kommunalrettslige saker.
- Behandle klager på enkeltvedtak truffet av kommunestyret, jf. forvaltningsloven § 28 annet ledd.

### Finansiering

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### Bakgrunnsinformasjon

- [Forvaltningsloven.](#)
- [Offentleglova \(lov av 19. mai 2006 nr. 16\) .](#)
- [Offentlegforskrifta.](#)
- [Rettleiar til offentleglova.](#)
- [Forskrift av 15. desember 2006 nr. 1456: Forskrift til forvaltningsloven.](#)
- [Rundskriv G- 10/2003: Endringar i forvaltningslova - klagerett når klageinstansen avviser.](#)
- [Rundskriv G-79/00: Rundskriv om forskrift om beregning av saksbehandlingsfrister i forvaltningen fastsatt med hjemmel i forvaltningsloven § 11 b.](#)
- [Rundskriv G-28/98: Rundskriv - dokumentinnsyn når forvaltningsloven §§ 18 flg ikke gjelder - Informasjon om parters mulighet til å påberope seg offentlighetsloven.](#)

- [Rundskriv H 12/94- Veiledning om intern klage i kommuner og fylkeskommuner. Forvaltningsloven § 28 annet ledd.](#)

### **Resultatkrav**

- Embetet skal veilede og stå til rådighet for kommunene i forvaltningsrettslige spørsmål og ved spørsmål om dokumentoffentlighet.

### **Rapportering**

- Fylkesmennene skal i årsrapporten oppgi hvor mange klager på avslag om begjæringer om innsyn de har behandlet, jf. offentleglova § 32 og forvaltningsloven § 21 annet ledd.

## **Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid**

### **65.1 Kommuneinndeling**

#### **Oppdrag**

- Gi generell veiledning, for eksempel på embetets nettsider, til innbyggerne om inndelingsloven, særlig om framgangsmåten ved initiativ.
- Veilede kommuner og andre interessenter om inndelingsloven og prosessene ved grenseendring og grensefastsettelse.
- Alle saker om inndelingsendringer, både på kommune- og fylkesnivå, skal håndteres i tråd med inndelingsloven og rundskriv H-01/07
- Fylkesmannen skal forberede og treffe vedtak i saker om endring og fastsetting av kommune- og fylkesgrenser hvor myndigheten etter inndelingsloven er delegert til fylkesmannen.
- Fylkesmannen skal sørge for at departementet får et godt beslutningsgrunnlag og en tilrådning i sakene som fylkesmannen forbereder for avgjørelse i departementet.
- Etter anmodning fra kommuner skal fylkesmannen bistå ved det økonomiske oppgjøret etter grenseendringer.
- Ved sammenslåing av kommuner skal fylkesmannen etter at vedtak om sammenslåing er fattet, kalle inn til et felles møte med de aktuelle kommunestyrene.
- Søknader om utredning av kommunesammenslåing skal sendes via fylkesmannen til vurdering. Departementet finansierer på vegne av staten, og kommunene må selv bidra med en egenandel.
- Ved søknader om utredning av interkommunalt samarbeid kontra sammenslåing, kan det legges opp til delt finansiering mellom fylkesmann og departement. I denne typen søknad skal fylkesmannen som del av sin vurdering også avklare sin finansieringsbistand.

#### **Finansiering**

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

#### **Bakgrunnsinformasjon**

- [Inndelingsloven.](#)
- [Delegering av mynde etter lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser .](#)

- [Rundskriv H-01/07 Lov om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser. Delegering og utfyllande retningsliner.](#)

### **Resultatkrav**

- Veilede innbyggerne og kommunene
- Behandle saker etter inndelingsloven

### **Rapportering**

- Kort omtale i årsrapporten av embetets arbeid med inndelingssaker.

## **65.2 Interkommunalt samarbeid**

### **Oppdrag**

- Stimulere, for eksempel gjennom skjønnsmidler, til samarbeid mellom kommunene der dette kan gi innbyggerne bedre tjenester og/eller bedre forvaltning.
- Veilede om muligheter og begrensninger i de samarbeidsmodellene som regelverket tilbyr, med særlig vekt på vertskommunesamarbeid om myndighetsutøving.
- Fylkesmannen må sørge for god og oppdatert kompetanse knyttet til regelverket om modeller for interkommunalt samarbeid.

### **Finansiering**

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### **Bakgrunnsinformasjon**

- [Kommunelovens regler om interkommunalt samarbeid i kommuneloven, forarbeidene til reglene om vertskommunesamarbeid](#) og [rundskriv H-2/07 om iverksetting av endringer i kommuneloven.](#)
- [Lov om interkommunale selskaper.](#)
- [KRDs nettsider om interkommunalt samarbeid.](#)
- [Retningslinjer for skjønnsstillingen 2008 + tilleggsbrev med reviderte retningslinjer av 10. desember 2008.](#)

### **Resultatkrav**

- Behandle og eventuelt finansiere søknader om interkommunalt samarbeid over skjønnsmidlene.

### **Rapportering**

- Fylkesmannen skal i årsrapporten kort omtale interkommunalt samarbeid i fylket, med særlig vekt på kommunenes bruk av vertskommunemodellen.

## **Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett**

### **66.1 Byggesaker**

## Oppdrag

- Behandle klager og enkelte førsteinstansvedtak etter plan- og bygningsloven.
- Behandle krav om sakskostnader i slike saker etter forvaltningsloven.
- Bistå departementet der varsel om rettslig skritt er mottatt og i rettsaker, herunder utarbeide utkast til tilsvær.
- Informere og veilede kommuner, private parter, næringslivet og eventuelt andre brukere.
- Bidra med formidling og veiledning i forbindelse med iverksetting av ny plan- og bygningslov.
- **Finansiering**

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

## Bakgrunnsinformasjon

- [Lov av 27. juni 2008 nr. 71: Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(Plan- og bygningsloven\).](#)
- [Forskrift av 26. mars 2010 nr. 488: Forskrift om byggesak \(SAK\).](#)
- [Forskrift av 26. mars 2010 nr. 489: Forskrift om tekniske krav til byggverk \(TEK10\)](#)
- [Lov av 10. februar 1967: Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker.](#)
- [H-1/10 Ikraftsetting av lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\).](#)
- [Brev av 28. 09. 2009 om "Delegasjon av myndighet til bygningsdelen av plan- og bygningsloven".](#)
- [Ot.prp. nr. 45 \(2007-2008\) Om lov om planlegging og byggesaksbehandling.](#)
- [Ot. prp. nr. 112 \(2001-2002\) Om lov om endringer i plan- og bygningsloven \(tidsfrister i byggesaker, forenklinger m.m.\).](#)
- [Ot.prp. nr. 39 \(1993-94\) Om lov om endringer i plan- og bygningsloven.](#)
- [Ot.prp. nr 57 \(1985-86\) Om lov om endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 57.](#)
- *Nedenfor nevnte rundskriv er relevante så langt de passer med ny plan- og bygningslov av 27. juni 2008.*
  - [H-1/2006 Opparbeidingsreglene i plan- og bygningsloven § 67, og problemstillinger knyttet til disse reglene.](#)
  - [H-9/05 Båt på land og hus på vann.](#)
  - [H-13/04 Tilbakebetaling av gebyr ved kommunens oversittelse av fristen for behandling av byggesaker.](#)
  - [H-13/03 Lovendringer om tidsfrister i byggesaker, forenklinger m.m.](#)
  - [H-5/02 Juridiske spørsmål vedrørende utbyggingsavtaler i tilknytning til plan- og byggesaksbehandling m.v.](#)
  - [H-03/01 Om reaksjoner mot ulovligheter etter plan- og bygningsloven.](#)
  - [H-7/97 Om endringer av estetikkbestemmelser i plan- og bygningsloven.](#)
  - [H-12/97 Ikraftsetting av endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77 mv., herunder ansvar og godkjenning av ansvarlige.](#)
  - [H-20/95 Samlerundskriv for tema fra eldre rundskriv.](#)
  - [H-50/93 Plan- og bygningslovens § 107: Kommunenes kontroll med oppsetting av skilt og reklameinnretninger. Vedtekter, sanksjoner og forholdet til annen lovgivning.](#)
  - [H-17/92 Forvaltningsloven § 42 ved klage på vedtak i byggesaker etter pbl.](#)
  - [H-18/90 til pbl § 70 – bygningens plassering, høyde og avstand fra nabogrense.](#)

- [H-20/86 Ny plan- og bygningslov. Byggesaksreglene. Lov av 20. juni 1986 nr. 37 om endringer i plan- og bygningsloven av 14. juni 1985 nr. 77.](#)

### **Arbeidsbeskrivelse**

Fylkesmannen behandler klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven. Fylkesmannen skal i sin klagebehandling bidra til å sikre at målene for bygningspolitikken på best mulig måte ivaretas, slik de er nedfelt i lov, forskrift og kommunenes arealplaner. Der loven legger til rette for skjønnsvurderinger om kvaliteter i det bygde miljø, for eksempel dispensasjonsvurderingen etter pbl § 19-2, vurdering av uteareal etter pbl § 28-7, vurdering av plassering og høydebestemmelsen etter pbl § 29-4, vurdering av visuelle kvaliteter etter § 29-2 eller vurdering av krav til universell utforming og forsvarlighet etter pbl § 29-3, skal fylkesmannen på best mulig måte bidra til at hensynene bak bestemmelsene ivaretas. Fylkesmannen skal også legge vekt på det kommunale selvstyre. Hvilken vekt det lokale selvstyre skal ha i en eventuell overprøving av det frie skjønn, må vurderes i forhold til formålet med den enkelte bestemmelse. Plan- og bygningsloven er en rammelov der kommunens vurderinger langt på vei er de viktigste, f.eks. når det gjelder arealdisponering. På den annen side har pbl visse rettssikkerhetsaspekter, f.eks. i saksbehandlingen, som må ivaretas.

Fylkesmannen skal behandle begjæringer om utsatt iverksettelse av sak etter forvaltningsloven § 42, og krav om sakskostnader etter forvaltningsloven § 36. Fylkesmannen skal forberede klagesaker til KR D. Fylkesmannen skal bistå departementet der varsel om rettslig skritt er mottatt, og utarbeide utkast til tilsva r, møte som partrepresentant og bistå Regjeringsadvokaten i rettsaker der Staten v/KRD er saksøkt.

Fylkesmannen skal prioritere saker der en klage er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42. For disse sakene gjelder en tidsfrist for behandlingen på 6 uker. Fylkesmannen må i andre tilfeller etter eget skjønn foreta en prioritering av sakene etter deres viktighet for den enkelte og samfunnet. Saksbehandlingstiden skal ikke overskride 3 måneder.

### **Resultatkrav**

- Fylkesmannen skal bidra til å sikre at kommunenes saksbehandling og vedtak tar hensyn til den enkeltes krav på rettssikkerhet, likebehandling og informasjon, og ellers er i overensstemmelse med god forvaltningsskikk.

### **Rapportering**

- Fylkesmennene skal inntil videre rapportere om saker etter plan- og bygningsloven. Rapporteringen skal skje tertialvis på: <http://rapportering.fylkesmannen.no/>.

## **66.2 Saker om ekspropriasjon**

### **Oppdrag**

- Behandle saker vedrørende ekspropriasjon og forhåndstiltredelse etter oreigningsloven samt saker om ekspropriasjon etter plan- og bygningsloven.

### **Finansiering**

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### **Bakgrunnsinformasjon**

- [Lov av 23.oktober 1959 nr. 3: Lov om oreigning av fast eigedom.](#)
- [Lov av 27. juni 2008 nr. 71: Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(Plan- og bygningsloven\).](#)
- [Kgl. res. av 15. april 1977 om delegasjon til fylkesmannen i oreigningssaker m.m.](#)
- [H-14/02 om ekspropriasjon på plan- og bygningsrettens område.](#)
- G-0110 om oreigningsloven (Justisdepartementet).

### **Arbeidsbeskrivelse**

Avgjøre søknader som førsteinstans etter oreigningsloven § 2 nr.12 og 31. Behandle klagesaker der kommunen har ekspropriasjonshjemmel etter plan- og bygningsloven kap. 16. Avgjøre søknader om forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25. Vurdere å gi samtykke til kommunal ekspropriasjon der dette kreves etter plan- og bygningsloven kap. 16.

### **Rapportering**

Saksområdet skal omtales i årsrapporten

## **66.3 Klage etter eierseksjonsloven**

### **Oppdrag**

- Behandle klager på seksjonering etter lovens § 10.

### **Finansiering**

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### **Bakgrunnsinformasjon**

- [Lov av 23. mai 1997 nr. 31 § 10: Lov om eierseksjoner.](#)
- [Rundskriv om eierseksjonsloven.](#)

### **Arbeidsbeskrivelse**

Fylkesmennene skal foreta en vurdering av kommunens vedtak og ta stilling til om det foreligger kompetansemangler eller andre mangler ved de faktiske sider eller det rettslige grunnlaget.

I bestemmelsen heter det at en kommunes vedtak om tillatelse til seksjonering eller nekting av seksjonering skal kunne påklages til departementet, og denne kompetansen skal departementet kunne delegere til fylkesmannen. Kompetansen er delegert.

### **Rapportering**

- Rapporteringen skal skje ved hjelp av et skjema som innarbeides i eller vedlegges embetets årsrapport. Skjemaet skal vise antall klager etter eierseksjonsloven som er behandlet, hvor mange klager som er gitt medhold, hvor mange klager som ikke er tatt til følge og hvilken bestemmelse som er vurdert under klagebehandlingen.

## **66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård**

### **Oppdrag**

- Behandle klager på kommunestyrets vedtak om å benytte seg av forkjøpsrett etter loven.

### **Finansiering**

Finansiert over fylkesmannens ordinære driftskapittel (kap. 1510).

### **Bakgrunnsinformasjon**

- [Lov av 29. april 1977 nr. 34: Lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder.](#)

### **Arbeidsbeskrivelse**

Fylkesmannen skal påse at det ikke foreligger feil eller mangler ved kommunens vedtak om å benytte forekjøpsretten.

### **Rapportering**

- Rapporteringen skal skje ved hjelp av et skjema som innarbeides i eller vedlegges embetets årsrapport. Skjemaet skal vise antall klager på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård som er behandlet, hvor mange klager som er gitt medhold, hvor mange klager som ikke er tatt til følge og hvilken bestemmelse som er vurdert under klagebehandlingen.